

Pressmeddelande 2024-02-22 från Sverige Stenindustriförbund

Kinnekekalksten – Årets Sten 2024

Den unika och historiebärande Kinnekekalkstenen har utsetts till Årets Sten 2024 av Sveriges Stenindustriförbund.

Sveriges stenvägga finns bokstavligen i trakterna runt Kinnekulle i Västergötland. Kalkstenen i området bildades för ungefär 500 miljoner år sedan och stembrytningen har pågått sedan 1000-talet, när Sverige kristnades och bygandet av kyrkor tog fart. Stenhuggarkonsten kom till Sverige med munkarna, från länder som Frankrike och Tyskland. Den manuella brytningen pågick under århundraden på Kinnekulle, ofta som en bisyssla till jordbruket.

– Först under 1800-talets senare hälft påbörjades den industriella brytningen av kalksten i Kinnekulle. Flera stenhuggerier grundades, några av dem var verksamma ända fram till 70-talet när konkurrensen från de stora bostadsprojektens billigare byggnadsmaterial slog ut flertalet av dem, säger **Kai Marklin**, ordförande i Sveriges Stenindustriförbund.

I dag finns endast ett stembrytande företag kvar på Kinnekulle: Thorsbergs Stenhuggeri, ett av många klassiska stembrytande familjeföretag i Sverige.

Gustav Thor är vd och tillhör den femte generationen som driver företaget.

– Jag skrev själv en uppsats i företagsekonomi om vårt företag där jag försökte hitta en förklaring till varför just vi överlevde 70-talet. Min slutstats blev att vi hade haft tur med något större uppdrag som sträckte sig över flera år, samtidigt som vi som ett mindre familjeföretag lättare kunde anpassa oss under de tuffa åren, säger han.

Geologiskt är Kinnekulle ett koniskt så kallat platåberg som består av flera lagrade sediment som blivit bergarter i vågräta skikt. Nerifrån räknat: sandsten, alunskiffer, kalksten, lerskiffer. Kalkstenen i berget har olika lager som geologiskt delas in i undre rödsten (cirka 20 meter), grå sten eller täljsten (cirka 1 meter), övre rödsten (cirka 11 meter) och leversten (cirka 20 meter).

Trender styr vilken sten som säljer bäst. Den grå kalkstenen har länge varit mycket populär, men nu ökar även intresset för varianter av den röda stenen, med sina många och levande nyanser.

– Vi har tagit fram en modell, ett snitt från brottet som visar de olika skikten. Modellen står i verkstaden och åskådliggör väldigt pedagogiskt brottets sammansättning, säger Gustav Thor.

Vid tälten nära Österplana kyrka bryts varje år cirka 15 000 ton, varav 4 000-5 000 ton används vid stenhuggeriet. Thorsberg tillverkar allt från golv i kommersiella lokaler till kalksten i arkitektridade projekt, både interiöra och exteriöra, samt kulturhistoriska restaureringsdetaljer. Kunderna är privatpersoner, stenentreprenörer och köks- och byggföretag.

– För mig står Kinnekullekalkstenen för en kontinuitet i både kvalitet och utförande genom hela den svenska historien, från 1000-talets kyrkor i Västergötland fram till de nya privatbostäderna och restaurangen i Astoria på Östermalm i Stockholm, säger Gustav Thor.

Fotnot: Sveriges Stenindustriförbund utser årligen Årets Sten för att uppmärksamma naturstenens och stembrytningens historiska betydelse för Sverige, såväl kulturhistoriskt som industriellt.

Mer info och frågor:

Kai Marklin, Sveriges Stenindustriförbund: 070-59 471 95 kai@sten.se

Gustav Thor, vd Thorsberg stenhuggeri: 076-1298198 gustav@thorsberg.se

Sveriges Stenindustriförbund är en branschorganisation vars medlemsföretag bryter, förädlar, monterar och importerar natursten. Medlemsföretagens kunder finns både inom offentlig och privat sektor. Medlemmarna omsätter cirka 1,2 miljarder kronor och sysselsätter cirka 1 200 personer. Se www.sten.se